



Cabo meets Brazil, internationale uitwisseling tussen Carroça de Mamulengos en Kaapverdiaanse gemeenschap van Delfshaven

(R)EVOLUTIE

CULTUURPLAN
2021-2024
Rotterdams Wijktheater

ROTTERDAMS
WIJK
THEATER

Inhoud

Inleiding 1

1. Profiel 2

- 1.1 Missie 2
- 1.2 Visie 2
- 1.3 Positie in het veld 4
- 1.4 Werkwijze 5

2. Activiteiten & prestatie 9

- 2.1 Terugblik cultuurplan 2017-2020 9
- 2.2 Vooruitblik naar 2021-2024 10
- 2.3 Activiteiten 2021-2024 11

3. Interconnectiviteit 15

- 3.1 Cultureel veld 15
- 3.2 Maatschappelijk veld 16
- 3.3 Samenwerken met verschillende domeinen binnen de gemeente Rotterdam 17

4. Diversiteit & Inclusie 18

5. Zakelijke ambities 20

Bijlagen:

- a. overzicht producties en projecten cultuurplan 2017-2020 22
- b. organogram 26

Inleiding

"De meerwaarde van het sociaal-artistieke ligt niet enkel in een verkenning van het lokale verleden, niet enkel in een doorleefde analyse van de problemen van vandaag, maar ook in het verbeelden van een gedeelde toekomst."

Ann Van de Vyvere et al.,

dewereldmorgen.be, 20-9-2012

We leven in een complexe wereld waarin de betekenis van 'gemeenschap' in hoog tempo verandert. In deze geglobaliseerde samenleving vinden we gelijkgestemden die ons wereldbeeld bevestigen of versterken online, maar staan we steeds verder weg van onze naaste buurman of -vrouw. In tijden van snelle transitie houden we vast aan wat we kennen, gaan we verdedigen wat vertrouwd is en ontstaan er allerlei gevaarlijke uitsluitingsmechanismen. Daarom hebben we juist nu verbeelding nodig, moeten we ons inlevingsvermogen actief trainen, is het van belang te zoeken naar universele menselijke waarden; naar dat wat ons allen bindt en naar de rijkdom in wat ons van elkaar doet verschillen. Of zoals het Australische community arts gezelschap BighArt het zegt: "It's harder to hurt someone if you know their story". Cruciaal is om daarbij niemand uit te sluiten.

De deuren openen voor 'de ander' is ook een speerpunt in landelijk en lokaal cultuurbeleid. Maar ruimte maken voor een diversiteit van mensen en verhalen, is – hoewel erg belangrijk – nog maar een eerste stap. De volgende stap is om die verhalen te delen met mensen die geen onderdeel uitmaken van je eigen wereld; om uit onze bubbels te stappen, in dialoog te gaan met degenen die het grondig met ons oneens zijn en kritisch te reflecteren op onszelf. Ons doel is om een mengelmoes van perspectieven te creëren in plaats van een mozaïek van kleuren die

naast elkaar liggen, maar nergens blenden, overlappen of elkaar ontmoeten. De projecten van het Rotterdams Wijktheater prikkelen het inlevings- en reflectievermogen van zowel onszelf als makers, als van onze deelnemers en ons publiek. We betrekken onze deelnemers bij een interactief kunstproces waarbij we elk van hen leren kennen als een complex, waardevol individu en tonen dat aan een publiek dat zich daardoor gehoord, gezien, empowered, en tegelijkertijd bevraagd en uitgenodigd voelt om hun situatie vanaf een ander perspectief te benaderen.

Met een nieuwe generatie aan het roer, met onze jarenlange ervaring, en met het International Community Arts Festival (ICAF) als een belangrijke bron van inspiratie, kennis en netwerk is het voor het Rotterdams Wijktheater **tijd voor een volgende stap in die sociaal-artistieke (r)evolutie**. We openen onze deuren en verbreden ons perspectief door te werken met nieuwe genres en (cultuur)makers, met maatschappelijke organisaties en culturele partners op Zuid. Maar ook door via ons festival hyperlokaal internationaal te werken. In de komende jaren kleuren we buiten de lijntjes, genereren we nieuwe energie en tonen we nieuwe perspectieven!

Veel leesplezier,

Jasmina Ibrahimovic

Directeur/bestuurder Rotterdams Wijktheater

1.

Profiel

1.1 Missie

Het produceren en uitvoeren van relevante en herkenbare theatervoorstellingen mét, dóór en vóór mensen uit maatschappelijke groeperingen die niet vanzelfsprekend met theater in aanraking komen. Op participatieve basis, met professionele ondersteuning, maken wij theater dat mensen een stem geeft, lokaal talent ontwikkelt, gemeenschappen versterkt en de community arts zowel nationaal als internationaal verder helpt ontwikkelen.

Het Rotterdams Wijktheater (RWT) maakt al 28 jaar theater met en voor bewoners van Rotterdam, over hun leven, ervaringen en achtergronden. Bij ons spelen mensen hun eigen verhalen voor een publiek dat veelal voor het eerst in het theater komt. Onze spelers zijn mede-eigenaar van de voorstellingen, en in het maakproces zoeken we naar een gedeelde esthetiek die de desbetreffende doelgroep aanspreekt maar ook een universele, doelgroep-overstijgende kwaliteit heeft. Onze voorstellingen zijn **herkenbaar en relevant** voor onze deelnemers en publiek. Ze ervaren dat ze worden gehoord en gezien, maar ook dat verbeelding ervoor zorgt dat je je kunt inleven in het verhaal van de ander en kunt reflecteren op je eigen belevingswereld – iets dat van levensbelang is in een tijd waarin we vooral langs elkaar lijken te leven.

1.2 Visie

De wereld anno nu is hyperlokaal-internationaal. We voelen ons door sociale media en snelle internetverbindingen verbonden met de andere kant van de wereld en tegelijkertijd bruisen onze wijken van de geuren, kleuren en klanken van verschillende culturen. Je kunt een wijk zien als één cel van het lichaam dat de wereld is. Alle informatie over de wereld, over de mens, over onze gemeenschap vinden we op dat microniveau, in die ene cel. Daarom zien wij de wijken (van o.a. Rotterdam) als een blauwdruk van de wereld, waar wij in innige verbondenheid met haar bewoners kunst maken die persoonlijke verhalen en individuele talenten toont. Naast de onze zijn er op deze manier nog miljarden wijken over de hele wereld waar kunstenaars in verbondenheid met de gemeenschappen de wereld proberen te begrijpen. In vergelijking tot elkaar tonen ze cruciale verschillen én belangrijke overeenkomsten die iets zeggen over onze specifieke identiteit, maar ook onze universaliteit, tijdsgeest en menszijn. De komende jaren omarmen we dit gegeven van hyperlokale internationalisering. Daarnaast werken we aan hogere artistieke kwaliteit, en stellen we ons op als een plek waar kennis over de participatieve, inclusieve kunstsector wordt gedeeld en gegenereerd op zowel lokaal, nationaal als internationaal vlak.

Artistieke (r)evolutie

In al die jaren van werken in de wijken en vanuit persoonlijke verhalen van Rotterdamers was theater onze kunstdiscipline. Specifieker: we maken dramatisch theater dat drijft op (tekstuele) dialoog en op een dramaturgie van conflict: een klassieke Aristoteliaanse (en dus Europese) traditie. Maar theater als discipline is aan het veranderen. Het maakt zijn eigen evolutie mee waarin de relatie tussen publiek en acteur, en tussen realiteit en fictie vervaagt; waarin het hier en nu en het vluchtige 'live' karakter van theater juist wordt omarmd. Omdat wij werken met de authenticiteit van mensen en hun verhalen, denken wij dat deze nieuwe, post-dramatische vormen



ICAF parade o.l.v. Caja Ludica (Colombia), met Codarts Dans, Circusschool Rotjeknor, en bewoners van Rotterdam

een interessante bijdrage kunnen leveren aan de esthetiek van ons werk.

Naast de evolutie die theater als kunstvorm op zichzelf meemaakt, is het ook zo dat door de **vele culturen** die Nederland en vooral Rotterdam rijk is, er veel **nieuwe genres** ontstaan die voortkomen uit urban arts, muziek en grassroots culturele uitingen zoals parades, carnaval, brass bands. Deze (niet-Westerse) artistieke vormen zullen we de komende jaren verder omarmen en daarmee het perspectief op wat kunst of esthetisch is, verbreden.

Sociale (r)evolutie

Wij zijn altijd goed in staat geweest om verbindingen met het sociale domein (maatschappelijke en welzijnsorganisaties en scholen) aan te gaan, maar deden dat voornamelijk op wijkniveau en op projectbasis. De komende jaren zullen we binnen ons brede maatschappelijke netwerk partners uitkiezen die **mede-eigenaren zijn van projecten en vanaf het begin betrokken worden bij de ontwikkeling ervan**. Door in een heel vroeg stadium in gesprek te zijn met hen, zullen projecten beter worden ingebed in de maatschappij en zullen we nog vraaggerichter werken.

Een *glocal* community arts gezelschap

Het Rotterdams Wijktheater noemt zichzelf in het nieuwe cultuurplan met trots een 'glocal' community arts gezelschap. Voor ons betekent 'glocal' dat we diep in de wijken werken, met een internationaal perspectief. Ons internationale - en toch zeer lokale - team (met collega's uit Nederland, Vlaanderen, Kaapverdië, Bosnië en Colombia) is heel goed in staat intercultureel te communiceren, d.w.z. met andere culturele codes om te gaan.

"De internationalisering van de sociaal-artistieke sector [...] is die van de Wereldwinkels: met aandacht voor solidariteit zonder grenzen, vanuit een essentieel globaal denken. [...] Sociaal-artistiek zoekt de wereld in de eigen wijk, en de wijken van de wereld. Niet de non-plekken van internationale kunstenfestivals, maar de couleur locale van de grootsteden."

Ann Van de Vyvere, Jan Vromman, Saddle Choua en Wouter Hillaert, dewereldmorgen.be, 20 september 2012

Tegelijkertijd zijn er wereldwijd een hele hoop sociaal-artistieke projecten die het authentieke verhaal vertellen van de wijken en lokale gemeenschappen dáár. Rondom en tijdens het International Community Arts Festival (ICAF) brengen we de meest bijzondere van deze makers en projecten naar Nederland en

maken we verbinding met de Rotterdamse context en we zorgen ervoor dat de inspiratie en kennis uit het buitenland zo goed mogelijk beklijft in de Rotterdamse context. Daarom zal de komende cultuurplanperiode het ICAF niet alleen een van de projecten zijn van het Rotterdams Wijktheater die eens in de drie jaar piekt, maar het instrument dat zuurstofrijk bloed rondpompt en zorgt dat de kennis en netwerk ervan tot in de haarvaten van onze organisatie én samenleving terecht komen. Daardoor verbinden we Rotterdamse bewoners, cultuurmakers en wijken aan die van andere landen en leren we hoe er in het buitenland sociaal-artistiek en inclusief wordt gewerkt.

1.3 Positie in het veld

Wij zijn een speler in zowel het sociale domein als binnen het culturele veld. Uit onderzoeken van Rotterdam Festivals werd keer op keer bevestigd dat de 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' een belangrijke groep is die wij met ons werk bereiken en bijna de helft van ons publiek beslaat (zo'n 45%). De andere groep die hoog vertegenwoordigd is, is die van de 'stedelijke toekomstbouwers' (zo'n 23%).

We merken dat er een shift is binnen het culturele landschap richting inclusief en participatief werken, onder andere door de **grote vraag naar stageplekken**. Ook worden we in toenemende mate gevraagd masterclasses en workshops te verzorgen op culturele (kunstvak)opleidingen zoals HKU, ArteZ, Codarts en Fontys Hogeschool voor de Kunsten en maatschappelijke opleidingen zoals Social Work op de Haagse Hogeschool en InHolland. We denken daarnaast mee in het **ontwikkelen van curricula** op kunstvakopleidingen (o.a. Codarts Docent Dans en de theateropleidingen van Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg). Buiten opleidingen zijn we bijvoorbeeld ook **gesprekspartner bij het ontwikkelen van nieuwe subsidieregelingen van private en publieke fondsen** (recentelijk o.a. bij Fonds voor Cultuurparticipatie, Prins Bernhard Cultuur-

fonds en VSB Fonds). Wij delen onze expertise hierin dan ook graag met collega's in het culturele veld van Rotterdam. **Outreach** is een van de belangrijkste middelen die wij hiervoor hebben en juist die outreach kost ontzettend veel tijd en energie, iets dat vaak wordt onderschat en dat instellingen vaak niet structureel opnemen in hun werkwijze.

Rotterdam-Zuid en IJsselmonde

Terwijl het overgrote deel van de culturele instellingen, activiteiten en programmering zich nog steeds in het centrum van de stad bevindt, zijn wij sinds het begin van ons bestaan een stadsbreed gezelschap dat diep op Zuid is geworteld. **Wij kennen Zuid en Zuid kent ons**. En zelfs binnen Rotterdam-Zuid zitten we sinds 2014 in een stadsdeel dat het qua culturele activiteiten niet voor het uitkiezen heeft: in **Islemunda, Podium van IJsselmonde** zijn wij programmapartner, houden wij kantoor en huren we een studio. Het biedt ons de gelegenheid om een langdurige relatie aan te gaan met bewoners van dit Rotterdamse deelgebied. In een groter verband hebben wij langdurige samenwerkingen met andere culturele instellingen op Zuid zoals **Theater Zuidplein** en **Theater Walhalla**. Hier gaan we dieper op in, in het hoofdstuk *Interconnectiviteit* op pagina 15.

Internationaal

Door het ICAF, dat we sinds 2001 organiseren zijn wij daarnaast een belangrijke speler in het internationale community arts veld. Het ICAF wordt bezocht door groepen, kunstenaars, delegaties van fondsen en beleidsmakers van over de hele wereld die hun tijd, energie en geld investeren om eens in de drie jaar naar Rotterdam te komen. Het ICAF geldt internationaal als dé innovatieve hub en etalage van participatieve projecten, waar grote dilemma's rondom participatie en inclusie binnen de kunsten worden besproken.

1.4 Werkwijze

"We spreken van community art als professioneel geschoolde kunstenaars artistiek ongeschoolde deelnemers substantieel betrekken bij de maakprocessen en uitvoering van kunst die er voor alle betrokkenen inhoudelijk en esthetisch toe doet. Community art is het resultaat van uiterst zorgvuldige, wederkerige processen waarin mede-eigenaarschap vooropstaat. Het is zonder twijfel de meest inclusieve en participatieve kunstpraktijk die er is. Naast relevante, emanciperende cultuuruitingen levert ze steeds vaker ook innovatieve, krachtige en prachtige kunst op, die zowel de onmiddellijke achterban als een regulier kunstpubliek boeien en ontroeren."

Professor Eugène van Erven (Universiteit Utrecht)

Wij maken community arts. Wat onze werkwijze onderscheidend maakt is dat in het maakproces onze deelnemers *participeren* en *niet figureren*, in een voorstelling waarvan zij mede-eigenaar zijn. Een belangrijk verschil tussen onze werkwijze de afgelopen jaren en die van de komende vier jaar is dat we *glocal* gaan werken en inspirerende projecten vanuit het buitenland verbinden aan Rotterdamse wijken en gemeenschappen. Een ander verschil is dat we op zoek zullen gaan naar de grotere samenhang tussen onze projecten en activiteiten en de maatschappij. Alle projecten zien we als een stukje van de grotere puzzel.

Overkoepelend thema

Om deze samenhang mogelijk te maken, hebben we ervoor gekozen de komende vier jaar met een thema te werken. We realiseerden ons, nog voordat de uitgangspuntennota gepubliceerd werd, dat onze projecten allemaal iets zeggen over, of te maken hebben met, **transitie**¹. We worstelen met transitie op gemeenschapsniveau doordat onze samenleving in rap tempo verandert. Op dagelijkse basis merken we aan onze spelers en ons publiek een toenemende verharding en hevige botsingen in standpunten over wat wel en wat niet tot een Nederlandse traditie behoort. Onze normen en waarden zijn door die veranderende samenleving aan het verschuiven, en daarmee is wat we kennen en koesteren in transitie. Community arts werkt met mensen die grote veranderingen meegevoelen hebben in hun leven of juist vast zitten, en vaak blijkt achteraf het deelnemen aan een theatraal proces het duwtje in de rug te zijn geweest om tot persoonlijke ontwikkeling (ook transitie) te komen.

Dit thema is een toegevoegde sociaal-filosofische laag in ons werk die we tot nu toe onvoldoende hebben aangeboord, omdat we ons vooral richtten op het persoonlijke verhaal. Onze projecten van de komende vier jaar bieden allen een ander perspectief op transitie. Daarop willen we kunnen uitzoomen, op reflecteren, onderzoeken, analyseren. Dat doen we niet alleen middels theater en niet alleen maar met persoonlijke verhalen van mensen, maar door het verzorgen van een contextprogrammering met maatschappelijke organisaties, sociologen, historici, stadsarchitecten, en allen die iets aan dit thema bijdragen.

¹ In het verleden deden we meerdere projecten in wijken die in transitie waren zoals Katendrecht (*Kaap Goede Hoop* of de serie buurtsoaps *Café de Kapenees*), Rozenburg (*Uit je Klei Getrokken*), Vreewijk (*Status Apart(e)*) en Heijplaat (*Droogdok*) en in december 2020 staat een grootschalige locatievoorstelling gepland in IJsselmonde waarbij we onder andere inzoomen op het feit dat deze wijk (de armste wijk van Rotterdam) de eerste is die van het gas af moet. Maar we werkten ook met mensen wiens leven en identiteit in transitie zijn zoals vluchtelingen (*Status* en *Toen Wij Nu Zijn*), gedetineerde jongeren (*Niet Tuchten*), mensen die plotseling in armoede vervielen (*Zomaar een Straat*), en vrouwen die in een emancipatorisch proces zitten (*Women Connected*).

Artistieke vernieuwing

Artistieke vernieuwing bewerkstelligen we door te werken met **artistieke coaches** die uit de Nederlandse theatersector komen of uit het internationale community arts veld. Deze artistieke coaches zullen per project betrokken worden².

Ook richten we ons op twee soorten **nieuwe makers**:

- 1) de jonge regisseurs van kunstvakopleidingen die de ambitie hebben om sociaal-artistiek te gaan werken, en
- 2) jongeren die mee hebben gedaan aan onze projecten en talent en ambitie hebben om zich verder

te ontwikkelen als community arts maker. Daarmee zullen we een nieuwe generatie community arts regisseurs opleiden. Elk jaar begeleiden we minstens 2 regiestudenten en de komende 4 jaar gaan we een langdurig ontwikkeltraject aan met 2 nieuwe makers die uit onze eigen kweekvijver komen.

Ook zullen we een **nieuw soort sociaal-artistieke makers** – die zich niet scharen onder 'community arts' en niet werken binnen een bepaalde discipline – betrekken in de contextprogrammering. Deze makers komen van kunstvakopleidingen maar benaderen hun werk als een artistieke onderzoeker. Ze ontwerpen wandelingen, theatraliseren en conceptualiseren sociale vraagstukken, faciliteren artistieke ontmoetingen, organiseren performatieve talkshows, en doen aan *immersive collaborative storytelling*.

Artistieke vernieuwing bereiken we ook door projecten aan te vliegen **vanuit andere kunst-disciplines**. Podiumkunst blijft de discipline



Halte Tussenwater, RWT jongerenproductie 2012

waar wij vooral goed in zijn en waar we in onze eindproducten naartoe blijven werken. Maar niet voor iedereen is tekstueel theater de meest toegankelijke vorm. In de toekomst zullen we artistiek ook starten vanuit dans/beweging, of vanuit muziek geïnspireerd door de culturele achtergronden van onze deelnemers. Ook heeft in de afgelopen jaren film zich bewezen als een goede vorm om te vermengen met podiumkunst, iets dat we graag verder willen ontwikkelen.

Sociale inbedding

We hebben voor het eerst een 'social impact team', bestaande uit deels nieuwe functies: een creative producer, een impact producer en outreach medewerkers. Samen bewaken ze de maatschappelijke inbedding van ons werk. Ze maken waardevolle verbindingen met andere domeinen, zorgen ervoor dat de projecten het juiste publiek krijgen, en dragen input aan voor nieuwe projecten. De impact producer bewaakt en draagt inhoudelijk bij aan verbindingen met de juiste maatschappelijke partners op beleidsniveau en adviseert bij communicatie uitingen. De creative producer is een kritische, uitvoerende producent die voorbij bestaande structuren en disciplines denkt en werkt. Hij/zij is

² In het afgelopen cultuurplan hebben we hiermee geëxperimenteerd door theatermaker Ilay den Boer als artistieke coach te verbinden aan onze jongerenvoorstelling *Niet Tuchten* die RWT-regisseur Hans Lein maakte over gedetineerde jongeren en straatcultuur. Zijn bijdrage was heel waardevol en hij bracht een visie op theater mee die we nog niet in huis hadden.

de organisator en creatieve duizendpoot die met originele ideeën het project faciliteert. Daarnaast bestaat het team uit twee outreach medewerkers; een interne en een externe. De interne outreach medewerker onderhoudt de langdurige relaties voor, tijdens en na projecten met sleutelfiguren in de wijk. De externe outreach medewerker komt uit de doelgroep waarmee we een project doen. Dit is dus een functie die elke keer door iemand anders wordt ingevuld. De externe outreach medewerker is een sleutelfiguur in een wijk of gemeenschap. Hij/zij is voor ons een belangrijke inhoudelijke bron en verbinder bij het maken van de voorstelling. Mogelijk zal het iemand zijn die zelf ook meespeelt in de voorstelling en dus een dubbele functie krijgt.

Publieksbereik

"Ik dacht: Dit is mijn verhaal!"

Donovan Felter, RWT-speler

Het publiek van het Rotterdams Wijktheater, dat vaak via ons voor het eerst in aanraking komt met kunst, herkent zich in de verhalen en mensen die op het toneel staan. Deze herkenbaarheid is cruciaal en zorgt ervoor dat het publiek zich gehoord, gezien en empowered voelt. Per jaar bereiken we zo'n 5000 mensen met onze projecten, en dat bereik is **kwalitatief hoog doordat het effect van het zien van onze voorstellingen heel groot is**. Met name bij jongeren kunnen we dat effect jaren later heel letterlijk aanwijzen. Een deel van het jongerenpubliek dat via een jongerenwerker ooit naar een voorstelling van het RWT is geweest, is daarna in een RWT-productie zelf mee gaan doen, en is in sommige gevallen zelfs doorgestroomd naar het professionele circuit. Voorbeelden van jongeren die dit pad bij ons hebben afgelegd zijn o.a. Romano Haynes en Timor Steffens. Maar ook Rotterdamse lokale talenten zoals Patrick Ribeiro, of Yorlenie Delgato Faria. Daarnaast zijn er mensen die niet doorstromen naar het kunstencircuit, maar waarbij hun RWT-ervaring wel degelijk bijge-

dragen heeft aan een positieve verandering in hun leven. Zo vertelde RWT-speler Donovan Felter dat het zien van een theatervoorstelling van het RWT jaren geleden voor hem een omslag betekende omdat hij voor het eerst 'zijn leven' verbeeld zag in een voorstelling. Hij voelde zich gehoord en was daardoor in staat te reflecteren op zijn situatie. Dit gaf hem de kracht om een cruciale ommezwaai te maken. Jaren later, anno 2019, stond hij zelf op de planken in een RWT-productie om zijn verhaal te delen en zo weer nieuwe mensen te inspireren.

Onze zalen zijn altijd vol. Dat komt doordat we veel tijd en energie stoppen in persoonlijke publiekswerving die op maat gemaakt is voor verschillende doelgroepen. Door ons streven om altijd voor een volle zaal met nieuwe publieksgroepen te spelen, is de intensiviteit van het werk van onze outreach-medewerker hoog. Om die reden breiden we ook ons team uit met een extra outreach-medewerker voor 0,2 fte. Ons publieksbereik is dus vooral kwalitatief hoog en om die kwaliteit te behouden kunnen we met het huidige team niet meer dan 5000 bezoekers beloven.

Zichtbaar maken van ons werk: embedded journalism

"There is an art form in the process in the work of the best artists in our field. [...] Some people who judge artists locate virtuosity only in the final product. Perhaps what the community arts world offers the arts world is to try and account for the virtuosity in the process. And that is an amazing thing to offer. But to suggest that this is virtuosic (or can be) is a real challenge, a real provocation."

Professor James Thompson, ICAF publicatie The Way We Move, 2017

In onze maakprocessen gebeurt veel bijzonders dat een extern publiek tot nu toe niet mee kreeg. Een esthetisch community arts proces faciliteert een tolerante, open ruimte

waar andere regels gelden dan in de buitenwereld, waar 'dé waarheid' niet bestaat, waar we worden geprikkeld naar elkaar te luisteren en vanuit elkaars perspectief naar de wereld te kijken. Daardoor evolueert een groep deelnemers vaak van een groep losse individuen naar een hechte gemeenschap. Deze maakprocessen geven een voorbeeld van hoe we zouden kunnen omgaan met verschillen. Daarom willen we dit proces zichtbaar maken voor een groter publiek, middels een blog, vlog of podcast. In elk maakproces loopt een 'embedded journalist' mee die het proces op een eigen manier documenteert.

Glocal

Als glocal gezelschap verwelkomen we in al onze processen een internationaal perspectief. Dat doen we door het organiseren van **uitwisselingen, artist-in-residence programma's**, door onze **nieuwe makers** de kans te geven in het buitenland ervaring op te doen, en door eens in de drie jaar het **ICAF** te organiseren.

2. Activiteiten & Prestatie

2.1 Terugblik cultuurplan 2017-2020

De afgelopen jaren waren enerverend voor het RWT. Ze stonden in het teken van het herontdekken van wie we zijn en wat onze urgentie en positie in de stad is, en daar zijn we steviger en met veel nieuwe energie uit gekomen. Het sluiten van LCC's en het wegbezuinigen van buurtwerk zorgde ervoor dat onze afzetmarkt compleet veranderde en dat onze spelers en publieksgroepen niet langer te vinden waren op plekken waar wij hen voordien troffen. In de periode 2017-2020 hebben we daarom onszelf de vrijheid gegeven te zoeken naar nieuwe manieren van werken.

Werkwijze herzien

We werkten vanuit het idee dat elke regisseur een 'creative producer' zou kunnen zijn voor zijn/haar eigen programmalijn. Deze hadden verschillende doelgroepen: vrouwen, jongeren, senioren en de 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters', 'modale cultuurmijders' of, zoals wij ze ook wel noemden, de echte 'Rotterdammers'. Deze manier van werken zorgde ervoor dat we veel projecten tegelijkertijd deden en in aparte teams, waardoor we de gezamenlijke kracht als gezelschap aan het verliezen waren. Ook realiseerden we ons dat niet elke regisseur ook een creative producer kan of wil zijn. Daarnaast deden alle 'creative producers' beroep op een zeer klein ondersteunend team, waardoor dit overvraagd werd. Na gesprekken met een organisatieadviesbureau werd besloten om af te stappen van het werken met *verschillende* creative producers en juist meer gezamenlijk als gezelschap te gaan doen, waarbij we alle projecten gezamenlijk dragen met een intern *creative producing team*.

Nieuwe directeur

Eind 2018 gaf algemeen directeur Heleen Hameete aan toe te zijn aan een nieuwe uitdaging en het RWT te verlaten. We kozen voor het profiel van een artistiek-inhoudelijke directeur die het gezelschap met één duidelijke visie kon inspireren en gezamenlijke doelen kon formuleren en bewaken. Maar ook iemand die samen met het team de volgende stap kon zetten op zowel artistiek-inhoudelijk als maatschappelijk vlak. Ondanks dat de vacature extern is gedeeld en er interessante kandidaten kwamen solliciteren, hebben het team en de Raad van Toezicht ervoor gekozen een interne kandidaat te benoemen in de persoon van Jasmina Ibrahimovic, tot dan toe werkzaam bij het RWT als gezelschapsdramaturg, regisseur en ICAF-programmeur. Met haar theoretische achtergrond (MA in *Contemporary Theatre and Dance Studies* aan de Universiteit Utrecht), inhoudelijke visie en kennis van zowel het Nederlandse community arts veld als het internationale, past zij goed bij wat het RWT op dit moment nodig heeft.



Niet Tuchten, RWT jongerenproductie, 2019

Verzelfstandiging Women Connected

Met een nieuwe werkwijze is ook gekeken naar alle ontwikkelde trajecten tot dan toe. Afgelopen vijf jaar bouwde RWT-regisseur Kaat Zoontjens als succesvolle creative producer onder de vleugels van het Rotterdams Wijktheater het multidisciplinaire vrouwen netwerk Women Connected op: een nieuwe vrouwenbeweging waarbij de ontwikkeling en groei van sterke vrouwen in kwetsbare posities een centrale rol kregen. Tijdens onze interne gesprekken over een nieuwe werkwijze gaf Kaat aan de wens te hebben om Women Connected uit te bouwen en te verzelfstandigen. Dat gunden wij haar van harte, en vanaf oktober 2019 is Women Connected daarom verder gegaan als een zelfstandige stichting.

Prestatie in cijfers

In de jaren 2017, 2018 en 2019 hebben wij in totaal 25 nieuwe producties uitgebracht. Dit is inclusief 6 stageproducties. Er werden 202 voorstellingen door het Rotterdams Wijktheater gespeeld en 113 workshops gegeven. Dit hebben wij gedaan voor in totaal 19.004 bezoekers en 2664 workshop-deelnemers. Samen met de prognose voor 2020 komen wij dan gemiddeld uit op 7 nieuwe producties, 60 voorstellingen en 5686 bezoekers per jaar. Daarmee hebben wij ruimschoots aan onze prestatieverplichting, die lag op 4500 bezoekers per jaar, voldaan. In de onderstaande tabel zijn ook prestaties van het ICAF opgenomen om de omvang van het festival en haar impact op Rotterdamse bewoners inzichtelijk te maken. Het jaar 2020 is voor ons een intensief festival jaar en een jaar van aanpassing naar de nieuwe manier van werken. Om die reden zijn de aantallen gespeelde RWT voorstellingen lager dan andere jaren, maar zijn de aantallen presentaties, workshops en bezoekers voor het ICAF relatief hoog.

	2017	2018	2019	Verwacht 2020
Nieuwe producties RWT	10	7	8	4
Reprises RWT	6	3	2	1
Projecten ICAF	25	1	1	25
Gespeelde voorstellingen RWT	85	79	38	38
Aantal workshops RWT	10	86	17	15
Aantal workshops ICAF	32	15	0	35
Aantal voorstellingen ICAF	21	0	0	17
Aantal deelnemers workshops RWT	311	1883	470	450
Aantal deelnemers workshops ICAF	760	60	50	750
Bezoekers voorstellingen RWT	8342	5186	5476	3740
Bezoekers voorstellingen ICAF	2871	0	0	2500

2.2 Vooruitblik naar 2021-2024

Omdat we inspelen op de actualiteit en we onze projecten samen ontwikkelen met maatschappelijke partners en bewoners van Rotterdam, kunnen we niet alle activiteiten al helemaal invullen. Uiteraard hebben we wel een schets, die logischerwijs voortvloeit uit onze visie en werkwijze hierboven, van hoe de komende vier jaar eruit kunnen zien. De komende cultuurplanperiode brengen we gemiddeld per jaar 4 nieuwe producties uit, spelen we **50 voorstellingen**, produceren we minstens **1 (nationaal of internationaal) festival** en faciliteren we **1 internationale uitwisseling** met een Rotterdamse partner. Per jaar focussen we op 1 hoofdproject. Dat biedt ons de mogelijkheid momentum te creëren in onze communicatie, maar ook in energie, mankracht en financiële middelen en om nieuwe en langdurigere samenwerkingen aan te gaan met culturele en met maatschap-



Colectivo Lisarco uit Madrid, ICAF 2017

pelijke partners. Naast de hoofdprojecten zijn er projecten die elk jaar terugkomen, en die óf in dienst staan van het hoofdproject, óf voorbereidend werk doen voor het hoofdproject van het jaar daarop. Zoals eerder beschreven draagt elk van onze projecten op een eigen manier bij aan het thema transitie.

	JAARLIJKS:
2021 DE STRAAT STAAT [werktitel]: locatievoorstelling met jongeren over straatcultuur vs. burgercultuur	1. Nieuwe makers voorstellingen 2. Nationaal community arts festival 3. Theatrale interventies en contextprogrammering
2022 RESOURCE [werktitel]: internationaal project over armoede	4. Schoolvoorstellingen & workshops 5. Vlogs/blogs van maakprocessen
2023 ICAF : thema 'transitie'	6. Masterclasses en lezingen
2024 TER PLEKKE [werktitel]: Locatievoorstelling op een plek in transitie	

2.3 Activiteiten 2021-2024

Locatievoorstellingen

De nieuwe cultuurplanperiode beginnen en eindigen we met een locatievoorstelling. Met deze producties zijn wij in staat om grote groepen Rotterdammers actief te laten deelnemen aan een theaterproject en creëren we een zwaan-kleef-aan-effect waarbij steeds meer bewoners, maatschappelijke partners, verenigingen zich aansluiten bij het project. Daarnaast bereiken wij grote groepen publiek, en kunnen we met onze locatievoorstellingen veel aandacht genereren en daarmee onszelf goed op de kaart zetten binnen Rotterdam.

... DE STRAAT STAAT (locatievoorstelling in 2021)

In 2019 maakte onze regisseur Hans Lein, samen met onze nieuwe maker Patrick Ribeiro, de schoolvoorstelling *Niet Tuchten*. Daarvoor spraken ze jongeren die in de justitiële jeugdinrichting De Hartelborgt in Spijkenisse zaten. Via hen en via Patrick, die als jonge jongen het leven op straat ervaren heeft, kwamen we terecht in de wereld van jongerenwerk en straatcriminaliteit. Bij jongeren is hun identiteit nog heel erg in transitie en dit maakt ze gevoelig voor groepsdruk en extreem gedrag. Daarnaast merken we een steeds grotere kloof tussen de straatcultuur en burgercultuur. Voor deze locatievoorstelling zullen we samenwerken met jongeren en jongvolwassenen die in de straatcultuur leven, maar ook met Rotterdammers die juist in de burgercultuur leven of een representant daarvan zijn zoals medewerkers van politie of justitie. Vanaf het begin gaan we voor dit project de samenwerking aan met **Young in Prison** (<https://www.younginprison.org>). Omdat Young in Prison vooral werkt met jongeren die nog 'binnen' zitten, zullen wij ons voor dit project en in samenwerking met YIP richten op jongeren die net vrij zijn, maar mentaal nog in hun transitie van binnen naar buiten zitten. Wat komen ze dan tegen? En ook: hoe kijken ze terug op hun jaren op straat en in detentie? Samen met Youthlab

maken we een voorstelling over de ervaringen van deze jongeren en de kloof die er ontstaan is tussen hen en de 'burgercultuur'. Een mogelijke locatie is een leegstaande technische middelbare school met een groot verleden in Hillesluis (binnenkort Huis van de Wijk Hillesluis), waarmee we momenteel mee in gesprek zijn.

... TER PLEKKE (2024)

In 2024 ontwikkelen we een locatievoorstelling die vertrekt vanuit een plek in de stad die in transitie is, of juist een transitie moet ondergaan. Een mogelijke plek gaan we vanaf 2021 verkennen, samen met onze maatschappelijke partners, maar ook met beleidsafdelingen van de gemeente Rotterdam die gaan over stedelijke vernieuwing en woningbouw. Plekken die grote veranderingen ondergaan (zoals gentrificatie) roepen veel emoties op, weten we uit ervaring. Als community arts makers willen wij deze emotionele processen inzichtelijk maken en verbinden aan grotere maatschappelijke vraagstukken als: hoe ga je om met opgelegde verandering? En hoe ziet een ideale straat/wijk/stad eruit?

RESOURCE:

Internationaal project over armoede

Het Rotterdams Wijktheater werkte in het huidige cultuurplan rondom het thema armoede. Het is niet alleen een thema dat een onderdeel uitmaakt van het dagelijks leven van vele Rotterdammers, en vooral op Zuid, en vooral bij onze spelers- en publieksgroepen, het is ook inhoudelijk een meerkoppig monster. Armoede zegt iets over onze veranderende maatschappij, over ons veranderd economisch stelsel, ons welzijn als gemeenschap, onze geschiedenis en onze afbrokkelende verzorgingsstaat, onze cultuur en de manier waarop we met geld omgaan. Het zegt ook iets over schaamte, over gevoel van maakbaarheid en individualisme of 'zelfredzaamheid' en het falen daarvan. Armoede is een sub-thema van transitie. Via het ICAF leerden we het community arts gezelschap **Appalshop** kennen. De groep werkt sinds 1969 in de Appalachen, het armste gebied in de VS, met een van

de grootste populaties Trump-aanhangers. Samen met inwoners van deze streek hebben zij al meer dan 100 films gemaakt over de kolenmijnen, milieu, economie en traditionele cultuur. Daarnaast werkt de organisatie veel met fotografie, radio, muziek en theater. Ze ontwikkelden eigen methoden om verhalen op te halen uit de gemeenschap die ze 'story circles' noemen. Samen met Appalshop ontwikkelen we in 2022 een internationaal project rondom armoede.

ICAF 2023: thema 'transitie'

Elk ICAF heeft een overkoepelend thema waarmee we een inhoudelijke rode lijn kunnen aanbrengen in onze programmering. In 2023 zal dat thema, aansluitend bij het cultuurplan, *transitie* zijn. Het festival heeft twee hoofdlocaties, Theater Zuidplein en Islemunda. Daarnaast zoeken we altijd naar nog meer plekken in de stad waar we ICAF-onderdelen kunnen presenteren. Dit loopt uiteen van theaters tot aan Huizen van de Wijk en leegstaande winkelpanden. Het festival bestaat uit een aantal vaste onderdelen waaronder voorstellingen, workshops en plenaire inhoudelijke discussies. Maar rondom het festival **realiseren we 3 internationale, sociaal-artistieke uitwisselingsprojecten** met Rotterdamse partners en bewoners en verbinden we lokaal publiek aan internationale community arts projecten. De buitenlandse makers komen vaak uit landen die ook vertegenwoordigd zijn in de Rotterdamse wijken of die een verwantschap met elkaar hebben. Zo verbonden we in het verleden de Braziliaanse groep Carroça de Mamulengos aan de Kaapverdiaanse gemeenschap van Delfshaven of FM Theatre uit Hong Kong aan de Chinese gemeenschap van Rotterdam.

Nationale community arts festivals voor nieuwe makers

Elk jaar bieden we een **plek voor 2 jonge makers** die in hun vierde jaar van de kunstvakopleiding zitten en ambitie hebben om community arts te maken. Onder onze vleugels ontwikkelen ze hun afstudeer-

voorstelling met een groep mensen uit de samenleving die ze zelf hebben geworven als deelnemers maar ook als publiek. Elk seizoen eindigt met een **Nationaal Community Arts Festival** voor jonge makers in juni, waarin het werk van nieuwe community arts makers wordt getoond. Dit nationale festival grijpen we ook aan om een discussie aan te zwengelen over de staat van inclusief, sociaal-artistiek werk in Nederland, waarbij we docenten van kunstvakopleidingen betrekken. We merken dat er veel behoefte is aan een landelijk gesprek hierover dat op dit moment elders niet wordt gefaciliteerd. In de komende jaren willen we proberen elk nationaal community arts festival ook een connectie te maken met een **buitenlandse gastspreker** (een academicus of inspirerende kunstenaar), die live naar Nederland komt, of met een live Skypeverbinding aan het debat deelneemt.

Naast de kunstvakstudenten gaan we ook in het nieuwe cultuurplan door met jonge makers uit eigen kweekvijver. Zo zullen we in elk geval in 2021 **Patrick Ribeiro** begeleiden bij het maken van zijn eerste community arts voorstelling met de Kaapverdiaanse gemeenschap van Rotterdam, waar hij zelf ook onderdeel van uitmaakt.

Theatrale interventies en context-programmering

Elk jaar organiseren we in het kader van ons thema 'transitie' en in dienst van ons hoofdproject dat jaar een contextprogramma bestaande uit evenementen waarbij we externe kunstenaars, wetenschappers, en (ervarings)deskundigen uitnodigen die vanuit hun eigen methodiek en perspectief licht werpen op het thema of locatie. In de komende vier jaar werken we met drie externe gezelschappen. We vragen hen samen met ons het thema transitie te onderzoeken. Dat doen we in samenwerking met Islemunda, en met bewoners van IJsselmonde. We zullen samenwerken met kunstenaarscollectieven MOHA, SPACE en UrbanDig.

MOHA is een Amsterdams collectief van Alice

Pons (Frankrijk), Olivia Reschofsky (Hongarije). *Unfolding Routines* is een serie werken van MOHA waarin ze een reeks stages volgen in verschillende werkcontexten. Door dicht bij de dagelijkse routines van een plek te zijn, worden ze niet alleen onderdeel van deze verschillende werkplekken, maar treden ze ook de wereld binnen van de mensen hierachter: hun inspiraties, hun kennis, hun strategieën om te overleven, hun doelen en dromen. Tijdens deze stage, in de vorm van een performance en van persoonlijke 'expedities', creëert MOHA langzaam ook een basis voor een nieuw publiek om dit proces te betreden waardoor onverwachte ontmoetingen mogelijk worden.

SPACE van de Hongaarse Petra Ardai brengt een unieke vorm van documentair theater in diverse media. De projecten bevinden zich op de grens van fictie en werkelijkheid, waardoor complexe maatschappelijke thema's op een speelse en onconventionele manier worden doorgrond en persoonlijk gemaakt. De makers vragen zichzelf en het publiek steeds weer: "Wat als ons dit zou overkomen? Wat zouden wij in die situatie doen?" Zo wil SPACE met een verse blik naar de huidige transitieperiode kijken en grip krijgen op de werkelijkheid, op ons dagelijks leven.

UrbanDig is een artistiek en participatief onderzoeksproject op locatie in Athene, Griekenland, dat is ontwikkeld door kunstenaar Giorgos Sachinis en het Ohi Pezoumi kunstenaarscollectief. Elk UrbanDig project begint met een specifieke plek in de stad en de diverse mensen die er wonen of werken. Vanaf het begin wordt er samen met deze deelnemers artistiek en sociaal onderzoek gedaan naar de synergie, communicatie, de verhalen en verschillende actoren binnen een gekozen openbare ruimte. Aan het eind van de interventie worden de bevindingen in een artistieke presentatie (theater, dans, muziek, beeldende kunst) aan buurtbewoners gepresenteerd.

Schoolvoorstellingen en workshops

Elk jaar spelen we schoolvoorstellingen en verzorgen we workshops op vmbo-scholen en mbo-praktijkopleidingen in Rotterdam. De voorstellingen worden meegenomen in het KCR-aanbod en daarnaast hebben wij zelf partnerschappen met scholengemeenschappen waar we vaak gespeeld hebben in het verleden. Wij richten ons daarbij specifiek op vmbo- en mbo-praktijkscholen waar veel leerlingen zitten met ingewikkelde thuissituaties of gedragsproblemen. Van de scholen zelf én van de KCR krijgen wij te horen dat we een uniek aanbod leveren aan deze doelgroep doordat zij zich herkennen in de spelers, de vorm en het verhaal. De voorstellingen worden namelijk gespeeld door semi-professionals: jongeren uit de RWT-kweekvijver, die zelf een soortgelijke achtergrond als de leerlingen hebben, uit de Rotterdamse gemeenschap komen en herkenbaar zijn voor de scholieren. Bij elke schoolvoorstelling bieden we ook een workshop aan. Tijdens de workshops delen jongeren verhalen met elkaar, zetten ze een eerste stap in het theatraliseren daarvan en ervaren ze zo de kracht van verhalen delen en verbeelding. Ze leren zich zo te verplaatsen in de ander, en voelen zich gehoord en gezien. Vervolgens kunnen de jongeren die zijn geïnspireerd actief deelnemen aan een volgende voorstelling van het RWT, en zijn ze jaren later misschien zelf een voorbeeld voor anderen.

Workshops buitenschools door outreach medewerker

Een onderdeel van onze outreach is het verzorgen van workshops aan verschillende groepen in verschillende wijken. Dat geeft het potentiële publiek een veel beter beeld van wat het RWT is en doet. Omdat het vertellen van verhalen in een veilige context een onderdeel is van onze methodiek, zullen we op deze manier ook veel sneller en veel meer verhalen uit Rotterdam horen, wat ons weer voeding geeft voor (toekomstige) projecten.

Vlogs/blogs en mediapartner

Het tonen van diverse verhalen, ontmoetingen en perspectieven van de Rotterdamers met wie wij werken, doen we in de komende jaren niet alleen via onze voorstellingen, maar ook door een kijkje achter de schermen te geven via blogs, vlogs en/of podcasts. Daarmee vergroten we de zichtbaarheid en bereik van onze projecten. Tegelijkertijd toont het maakproces de aller-eerste ontmoetingen, en neemt de kijker mee in de persoonlijke ontwikkeling die de deelnemers meemaken. We gaan hierin een partnerschap aan met OPEN Rotterdam.

Masterclasses en gastlessen

Het verzorgen van workshops, masterclasses en gastlessen op kunstvakopleidingen en sociaal-culturele opleidingen, en het adviseren bij de ontwikkeling van nieuwe subsidieregelingen en beleid zijn activiteiten die we blijven ontplooiën in de toekomst omdat we daarmee bijdragen aan betere condities voor de toekomst van inclusieve kunst in Nederland.

3.

Interconnectiviteit

Het Rotterdams Wijktheater werkt veel samen met organisaties binnen zowel het culturele als het maatschappelijke veld en met andere beleidsdomeinen binnen de gemeente Rotterdam. Dat zullen we in de toekomst ook blijven doen. Onderstaand geven we de samenwerkingen aan waar we op moment van schrijven concrete plannen mee hebben.

3.1 Cultureel veld

Islemunda

Het Rotterdams Wijktheater blijft programma-partner van Islemunda. In het huidige cultuurplan, waarin Islemunda zich steeds meer is gaan ontwikkelen als een participatief podium voor nieuwe makers en community arts, zoeken we naar nog inhoudelijkere verbindingen waardoor we gezamenlijk

een grotere impact kunnen teweegbrengen in dit deelgebied van Rotterdam. Die verbinding vindt plaats op het gebied van nieuwe makers, nieuwe verhalen en nieuwe genres. Daarnaast presenteren wij al onze projecten en festivals ook in Islemunda en cureren we externe community arts projecten waarbij makers vanuit het nationale (zoals MOHA en SPACE) en internationale (UrbanDig) netwerk van het RWT projecten doen met en voor bewoners van IJsselmonde.

Theater Zuidplein

Theater Zuidplein is een hele logische samenwerkingspartner van het RWT met wie we een hele goede relatie hebben. Het komend cultuurplan zal die relatie weer intensiveren en hebben we naar elkaar uitgesproken om naast het spelen van onze voorstellingen en het ICAF, minimaal 1 coproductie te ontwikkelen die in de grote zaal van het nieuwe Theater Zuidplein in première zal gaan.

Rotterdams Zomercarnaval

Naast Notting Hill in Londen (Engeland) is het Rotterdams Zomercarnaval het grootste Caribische Zomercarnaval in Europa. Als

RWT realiseren wij ons dat er veel fascinerende verhalen schuilgaan achter de vele kleuren en veren en deelnemers van het Zomercarnaval. Daarom zullen we met het Zomercarnaval optrekken in het enerzijds tonen van de verhalen achter de missie en mensen die het Zomercarnaval maken, en anderzijds willen we door deze samenwerking artistieke vernieuwing aanbrengen binnen het Rotterdams Wijktheater wat betreft de kunst van parade maken en werken met brassbands. De vraag is: hoe zijn deze twee werelden te verenigen? Hoe vertel je een verhaal in een parade die verder gaat dan alleen het feest? Hoe creëer je heldere en overkoepelende dramaturgie



Meysara, RWT, 2015

in een lopende optocht? Waar komt de Europese theatertraditie en de Caraïbische carnaval traditie samen? Als eerste stap in deze samenwerking halen we expertise in huis van **Arts in Action** uit Trinidad, het land waar het Caribisch Zomercarnaval vandaan komt en het ooit de enige uitingsvorm van protest was van tot slaaf gemaakte mensen. De directie van het Zomercarnaval is erg enthousiast over deze samenwerking.

OPEN Rotterdam

OPEN Rotterdam en het Wijktheater vinden elkaar in de betrokkenheid bij de stad en de hyperlokale aanpak en aandacht voor de Rotterdammers zelf en hun (nieuws)verhalen. We gaan in komende Cultuurplanperiode een partnerschap aan waarin we met OPEN Rotterdam als mediapartner afspraken maken per project. We gaan hierin verder dan het informeren over de voorstellingen. Het gaat er bovenal om om via de samenwerking al tijdens het maakproces Rotterdammers mee te nemen in het onderwerp en het stuk. Daarnaast is ons voornemen om 'onze' mensen en mensen uit onze community te trainen zodat ze de beginselen van de mobiele journalistiek en het mobiel filmen en monteren onder de knie krijgen in samenwerking met OPEN Rotterdam. We versterken elkaar in de activatie van de Rotterdammers.

Young in Prison

YIP is een landelijke organisatie die ook internationaal opereert en werkt met jongeren. De organisatie leert jongeren kennen als ze vastzitten in een Justitiële Jeugdinrichting. In 4 van de 7 Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's) in Nederland werken ze structureel met creatieve en sportieve workshops. YIP heeft interesse getoond om samen op te trekken in ons project rondom straatcultuur.

Formaat

Formaat is een Rotterdams Theatre-of-the-Oppressed-gezelschap dat theater inzet als middel voor dialoog en ter versteviging van de democratie, dat ongehoorde stemmen een spreekbuis geeft en met hun deelne-

mers aan zelf- en samenredzaamheid werkt. Vanuit hun werkplaats in Delfshaven en vanuit de Pauluskerk werken ze met verschillende groepen uit de samenleving die tussen wal en schip vallen, zoals ongedocumenteerden, mensen met een recente migratieachtergrond, en dak- en thuislozen. We hebben de intentie om met Formaat als partner op te gaan trekken in het bereiken en betrekken van mensen die niet vanzelfsprekend met kunst in aanraking komen.

Buiten de bovenstaande organisaties hebben we goede connecties en streven we naar verdergaande samenwerkingen met **Theater Walhalla** (met wie we veelvuldig coproducties maakten), **Verhalenhuis Belvédère** en de culturele poot van **Nationaal Programma Rotterdam Zuid**.

3.2 Maatschappelijk veld

Onze communicatie- en outreachmedewerkers hebben veel contacten bij verschillende maatschappelijke organisaties in de stad. In de toekomst willen we deze organisaties en bewonersgroepen nog meer inhoudelijk betrekken bij het uitvoeren van onze projecten. Zij zullen in toenemende mate ons vraagbaken, inhoudelijke inspiratiebron, en gesprekspartner zijn. Daarnaast willen we niet alleen maar op wijkniveau met deze organisaties samenwerken, maar de samenwerking naar een hoger plan tillen door op beleidsniveau samenwerkingen aan te gaan. We hebben goede connecties met zo'n **40 welzijnsorganisaties** en zo'n **20 scholenge-meenschappen** in Rotterdam. Op beleidsniveau willen we het contact intensiveren met o.a. **Dock, Stichting Jongeren op Zuid, Urban Skillz, Pito10, en WMO Radar**. Scholenge-meenschappen waar we intensief mee zullen samenwerken zijn o.a. **Montfort College, Melanchton college, De Palmentuin, Albeda College, Lucia Petrus Mavo, Zadkine College, Thorbecke college, en Einstein Lyceum**.

3.3 Samenwerken met verschillende domeinen binnen de gemeente Rotterdam

Verskillende domeinen binnen de gemeente Rotterdam hebben doelstellingen voor specifieke doelgroepen, doelen of onderwerpen. We hebben goede contacten met andere beleidsdomeinen en werken op dit moment bijvoorbeeld samen met **werk & inkomen** op het gebied van **armoedebestrijding**. Dit soort samenwerkingen zien we vaker voor ons, bijvoorbeeld ook als het gaat over **jongeren en criminaliteit**, **radicalisering of polarisatie**, of **stadsontwikkeling**. De gemeente ervaren we daarin als een goede gesprekspartner.



Debajehmujih (inheemse stam uit Canada), ICAF 2014

4.

Diversiteit
& Inclusie

Diversiteit en inclusie is een intrinsieke kernwaarde van onze organisatie. We vinden het echter ook belangrijk te blijven reflecteren en analyseren waar we staan. Hieronder zoomen we in op wat we al doen en wat onze ambitie is.

Personeel

Onze organisatie is klein (6,5 fte aan vaste medewerkers), maar representeert zo goed mogelijk de diversiteit van onze omgeving. Onze Raad van Toezicht én ons team bestaan uit collega's met verschillende culturele achtergronden en leeftijden, we zijn daardoor goed in staat intercultureel te communiceren. Onze medewerkers zorgen voor een sfeer van openheid en tolerantie die we naar buiten toe uitstralen. We zijn ons heel erg bewust van onze manier van communiceren met elkaar en de buitenwereld en erkennen daarin dat we niet altijd zullen weten welke culturele communicatiecodes de ander meeneemt. Dit bewustzijn is al een hele belangrijke stap in inclusie en gelijkwaardigheid. Ook letten we op de spreiding van diversiteit over functie-niveaus. Ons team is klein en er is überhaupt weinig hiërarchie. Iedereen heeft zijn eigen expertisegebied en wordt daarin gerespecteerd en gewaardeerd.

Programma

Ons programma is een afspiegeling van onze diverse spelersgroepen en publiek. Door continue in ons maakproces met onze spelers in gesprek te zijn over het materiaal en de theatrale vormen, worden onze producten en programma's vanzelf passend bij het diverse publiek dat we bereiken. Toegankelijkheid en benaderbaarheid van ons programma staan hoog in het vaandel. We zijn fysiek



boven: *Cabo Meets Brazil*, ICAF 2017

onder: *View with a Room*, RWT presentatie op het ICAF 2014

toegankelijk door te spelen op verschillende plekken, diep in de wijk. Onze informatie is zoveel mogelijk toegankelijk door de tone of voice die we aannemen en die per doelgroep verschillend kan zijn. We zijn op social media te vinden, maar versturen ook nog steeds uitnodigingen per post naar de oudere bezoekers. Mensen kunnen bij ons een kaartje online kopen, maar ook bellen of zelfs een berichtje sturen naar onze outreachmedewerker. We passen onze speeltijden aan, aan wat voor de specifieke doelgroep het beste uitkomt - zo spelen we bijv. voor vrouwen die overdag voor hun kinderen zorgen onder schooltijd. Ook in ons prijsbeleid streven we naar toegankelijkheid. Onze voorstellingen kosten 5 à 6 euro per kaartje. En als zelfs dát te veel is, proberen we een passende

oplossing te vinden waardoor men toch de voorstelling kan zien. Hetzelfde geldt voor mensen met een beperking. Onze voorstellingen zijn altijd rolstoeltoegankelijk. Momenteel onderzoeken we mogelijkheden om met doventolken samen te werken.

Partners

Naast de culturele instellingen waar we al mee samenwerken, gaan we graag partnerschappen aan die ons perspectief verbreden op de wereld, op een bepaald onderwerp en op artistieke uitingsvormen. Onze ambitie is om het komend cultuurplan meer te werken met grassroots cultuurmakers en -organisaties (zoals o.a. het Rotterdams Zomercarnaval)

en urban arts organisaties van Rotterdam en ons aan te sluiten bij netwerken die ons daarin verder kunnen helpen. Via ons werk tot nu toe hebben we voldoende ingangen en kennen we sleutelfiguren in de stad die ons verder kunnen betrekken in deze netwerken. Tegelijkertijd is het zo dat via het ICAF ons perspectief op de wereld continue verbreed en bevraagd wordt omdat we community arts zien vanuit alle uithoeken van de wereld en dit leidt vaak tot interessante interne discussies over wat kunst is, volgens wiens bril we ernaar kijken, en wat de rol van kunst is in verschillende maatschappijen.

Publiek

Al 28 jaar zorgen wij voor nieuw publiek. Ons publiek is divers qua leeftijd, culturele achtergrond, sociaaleconomische positie en opleidingsniveau. Door te zorgen voor toegankelijkheid op alle mogelijke gebieden proberen we de drempel zo laag mogelijk te houden. Onze publieksbenadering is maatwerk. Dit zien we terug in de resultaten van het publieksonderzoek van Rotterdam Festivals dat via postcodes en huisnummers gaat. Volgens dit onderzoek komt 80% van onze bezoekers uit Rotterdam, en dan met name van Rotterdam-Zuid. Van de Rotterdamse bezoekers zou 46% gerekend kunnen worden tot de *Wijkgerichte Vrijetijdsgenieurs*, 45+ers met een relatief laag inkomen die sterk gericht zijn op activiteiten binnen hun wijk. Ook bereiken we volgens dit onderzoek ten opzichte van andere gezelschappen relatief veel *Stedelijke Toekomstbouwers*: 23% van onze Rotterdamse bezoekers valt namelijk onder deze categorie. Dit zijn volwassen Rotterdammers van 18-50 jaar met weinig budget, een lage opleiding en inkomen, en veelal met een niet-Nederlandse migratieachtergrond. In werkelijkheid is deze groep groter en jonger omdat deze publieksgroep veelal in groepen komt kijken via welzijnsorganisaties of via onderwijsinstellingen, waarvan wij niet postcodes kunnen noteren, zoals we dat wel bij individuele bezoekers doen.



boven: *Zomaar een Straat*, RWT 2019
 onder: *Charlois aan het Water*, RWT 2013

5.

Zakelijke ambities

Ondernemerschap & bedrijfsvoering

Het RWT is een financieel gezonde organisatie met een goed weerstandsvermogen dat we in de afgelopen jaren hebben opgebouwd. Het behouden en zo nodig aanvullen van ons weerstandsvermogen is iets dat we ook belangrijk blijven vinden voor de komende vier jaar. Ons ondernemerschap en onze bedrijfsvoering zullen in het komend cultuurplan vooral in het teken staan van: 1) effectiever en efficiënter werken, 2) het aanboren van internationale/Europese financieringsbronnen, 3) het coproduceren van projecten samen met culturele en maatschappelijke partners, en 4) fondsenwerving.

1 Effectiviteit en efficiëntie

Ons **nieuwe organogram** hebben we nauwkeurig vormgegeven samen met een onafhankelijk organisatieadviesbureau en naar aanleiding van onze visie en werkwijze de komende jaren. Er zijn functies waarbij we vaste medewerkers in dienst moeten hebben, en functies die juist flexibel moeten worden ingevuld met medewerkers op freelance-basis. Zo is 1 technicus, 1 externe outreach-medewerker en 1 externe kunstenaar vast meegenomen in de begroting maar wel als freelancer. Dat betekent dat deze functies permanent nodig zijn, maar dat we daarvoor niet vaste medewerkers willen aannemen, maar juist de mogelijkheid willen hebben te rouleren (vanwege artistieke vernieuwing, specialiteit van de technicus of doelgroep van de outreach medewerker). Ook denken we dat door het toepassen van een **overkoepelend thema** voor de komende 4 jaar efficiënter kunnen werken doordat we thema-breed (maar doelgroepspecifiek) kunnen zoeken naar partners, publiek en financiering.

2 Aanboren van internationale/Europese financieringsbronnen

Vanwege ons internationaal festival dat een zeer goede reputatie heeft in het buitenland hebben we veel goede connecties met buitenlandse partners. Dat biedt mogelijkheden voor internationale samenwerkingsprogramma's die dus ook internationaal gefinancierd kunnen worden. Met name **Europese subsidierelingen** als Creative Europe of de Erasmus+ zijn goed denkbaar. In het verleden hebben we al meegedaan met het project REAKT, geïnitieerd en getrokken door onze Engelse partner ACTA, dat werd gefinancierd vanuit het Creative Europe programma. We worden herhaaldelijk gevraagd partner te worden in een Europees subsidieproject, maar daar gaan we heel zorgvuldig mee om, en we kiezen een ervaren partner uit waarmee het inhoudelijk klikt, omdat we uit ervaring weten dat Europese subsidietrajecten ontzettend veel tijd en energie kosten.

3 Coproduceren

In het nieuwe cultuurplan willen we meer projecten coproduceren. Dat kan door samen met partners op te trekken in externe subsidieaanvragen, maar het kan ook door een project gezamenlijk financieel te dragen in materieel en personeel. Theater Zuidplein is een partner die sinds jaar en dag mede-investeerder is in het ICAF, en in de toekomst willen we daarnaast minimaal 1 theaterproject met hen coproduceren. Ook Islemunda is een vaste partner met wie we coproducties doen, en die investeert in het ICAF. Naast de culturele partners is er een wereld te winnen op vlak van coproducties met maatschappelijke partners. Deze zijn wat lastiger omdat ze vaak vaststaande eigen trajecten hebben, met weinig speelruimte daarbuiten. Toch willen we door inzet van onze impact producer verkennen wat er mogelijk is op beleidsniveau en waar het RWT een bijdrage kan leveren aan hun doelstellingen, zonder puur maatschappelijk werk te gaan doen.

4 Fondsenwerving

Voor bijna elke productie die we maken vragen we externe financiering aan bij private en publieke fondsen, nationale en lokale. Fondsenwerving blijft in de komende jaren een doorlopende activiteit waar we veel energie in steken. We hebben met steeds meer fondsen, vooral met Fonds Cultuurparticipatie, het VSB Fonds en Prins Bernhard Cultuurfonds, ook een goede en persoonlijke relatie.

Fair Practice Code & Fair pay

Het Rotterdams Wijktheater werkt volgens de CAO Toneel en Dans, en elke werknemer die in dienst is heeft een CAO-contract en wordt naar functie en ervaring beloond. Onze vaste medewerkers sparen via ons voor hun pensioen en vakantiegeld. Elk jaar gaan de salarissen bij goed functioneren met minstens een trede omhoog. Onze freelancers krijgen per dagdeel of per uur betaald en ook daarin houden we rekening met ervaring, verantwoordelijkheid en moeilijkheid van taken die de zzp'er moet uitvoeren. Gezien het hoge aantal overuren van het team in het huidige cultuurplan, hebben we ervoor gekozen in het komend cultuurplan een verhoging van ons budget aan te vragen, en bij gelijkblijvende subsidie iets minder te gaan produceren. Ook zullen we *anders* gaan produceren door per jaar hoofdprojecten te benoemen en daarop te focussen met het hele team. Op die manier werken we niet parallel aan verschillende grote projecten en kunnen daardoor samen een groot project dragen en elkaar op die manier ontlasten.

Bijlage a

Overzicht producties en projecten cultuurplan 2017-2020

Tourproducties

2017-2019	Oudfit, muziektheatervoorstelling - senioren
2017-2019	#LuckyGirls, musical over polarisatie - jongeren
2017-2018	Buurtsoap Café de Kapenees (i.s.m. Theater Walhalla): 6 verschillende afleveringen over o.a. eenzaamheid, gentrificatie en tegenprestatie voor bijstandsgerechtigden. In Kantine Walhalla, Islemunda en verschillende Huizen van de Wijk. Als theatervoorstelling en als film. - volwassenen en senioren
2017	Sahra (reprise) - vrouwen
2017	De Tegenprestatie (reprise) - volwassenen
2017-2018	Me, Myself and I (reprise) - jongeren
2017	Stille Heldinnen Disco deel 1 (reprise). Via koptelefoon hoor je favoriete muziek en persoonlijke verhalen van de Rotterdamse vrouw anno nu. - vrouwen
2017	Stille Heldinnen Disco deel 2 - vrouwen
2018	Stille Heldinnen Disco deel 3 - vrouwen
2018	Stille Heldinnen Disco deel 4 - vrouwen
2019-2020	Niet Tuchten, in theaters en op scholen. Zoektocht naar identiteit en erkenning. Thuis, op straat en school. En het leven in detentie. - jongeren
2019	Stille Heldinnen Disco deel 5 - vrouwen
2019	Stille Heldinnen Disco, the best of - vrouwen
2020	Tourversie van Zomaar Een Straat, kleine versie van voorstelling december 2019 over armoede. - volwassenen

In Islemunda

2017	Nieuwe Makers Week: <i>Matties</i> - jongeren <i>Mi Ta Li</i> - jongeren
2017-2019	programmering in schoolvakanties i.s.m. programmapartners
2018	<i>Toen/Wij/Nu/Zijn</i> : avondvullende voorstelling inclusief maaltijd met statushouders en Rotterdammers. - volwassenen, vluchtelingen
2018	Nieuwe Makers Week: <i>The Noise</i> , spoken word, opgroeien in een achterbuurt - jongeren <i>It's Partly Me</i> , dans/spel, vader/dochter relatie - jongeren, volwassenen Debat esthetische kwaliteit Community Arts- studenten en professionals uit het hele land.
2019	<i>Zomaar Een Straat</i> , over armoede. Onderdeel van langlopend project Zwart Zaad. -volwassenen, hulpverleners/beleidsmakers, mensen in armoede.
2019	Nieuwe Makers Week: <i>Hoogvliet</i> - Patrick Ribeiro <i>Wachten op mijn papa</i> - jongeren, volwassenen
2020	Nieuwe Makers Week: 4 voorstellingen van nieuwe makers met als spelers- en doelgroep jongeren, jongvolwassenen.
2017-2020	doorlopend wekelijks Open Studio, Talentcoaching

Op een andere vaste locatie

- 2017 *Motherhood: Vandaag Vliegt De Tijd*, over en met jonge moeders. In Theater De Vaillant, Den Haag - vrouwen
- 2018 *Motherhood: Als Zand Verstuipt*, De Vaillant, over en met jonge moeders. In Theater De Vaillant, Den Haag - vrouwen
- 2018 en 2019 Feyenoord supporters Talkshow Gelül in Kantine Walhalla: 9 nieuwe afleveringen met thema's inclusiviteit, familie, sfeer, humor, kunst en vrouwen. - volwassenen
- 2019 *Stille Heldinnen Disco XL* in de Grote Zaal van Theater Rotterdam
- 2020 *MAN* [werktitel]: Nieuwe Maker voorstelling in samenwerking met Stagehuis in Schilderswijk, in De Vaillant, Den Haag

Locatievoorstellingen

- 2018 *Kijk Maar Uit, Ik Kom Van Zuid*. Een theatrale bustour door de Tarwewijk geleid door Chahrazad. - vrouwen
- 2019 Feyenoord supporters Talkshow Gelül XL op sportcomplex Varkenoord, 5 shows met dezelfde opzet, wisselende interviewgasten. Gepresenteerd door Emile Roemer en Sander de Kramer. - volwassenen. i.s.m. Theater Walhalla.
- 2020 [Titel nog onbekend]: locatievoorstelling in IJsselmonde als onderdeel van langlopend project Zwart Zaad over armoede - volwassenen

Internationaal

- 2017 *Tysta Hjältinnors Disco*: samenwerking met Zweedse vrouwen uit Biskopsgården/Goteborg van organisatie Kultur y Väste.
- 2017 Organisator van 7^e International Community Arts Festival met 21 voorstellingen, 32 workshops, 7 wetenschappelijke seminars, 3 artist-in-residencies en 4 participatieprojecten in verschillende wijken van de stad
- 2018 Met deel van spelersgroep van *Kom Terug* deelgenomen aan REACT (Refugee Engagement and Integration Through Community Theatre) Festival in Bristol door ACTA Theatre. Presentatie *Kom Terug* en documentaire over community theater maken met vluchtelingen en deelname aan workshops en debatten.
- 2019 Organisator van Summerschool in Barcelona i.s.m. Grec Festival
- 2020 8^e International Community Arts Festival (opzet is te vergelijken met 2017)

Kleine producties

- 2017 Presentatie REACT met bewoners van AZC Beverwaard
- 2018 Presentatie Armoedeplatform IJsselmonde op bijeenkomst 'Maak een vuist tegen armoede'.
- 2018 *Kom Terug*, voortkomend uit REACT-traject een korte voorstelling met statushouders en andere Rotterdammers - vluchtelingen, jongeren, volwassenen
- 2019 Korte voorstelling nieuwe maker Marije Langhorst op Opera Dagen Community Day

Extra

- 2018-2020 Documentaire over het maakproces van Women Connected in aanloop naar naar Stille Heldinnen Disco XL in april 2019

Gastlessen/lezingen/masterclasses

2017

- Gastlessen **ArteZ Arnhem** aan 4^e jaars theaterstudenten (Jasmina Ibrahimovic)
- Masterclass community arts **Codarts** (Eugene van Erven en Jasmina Ibrahimovic)
- Lezing tijdens de opening van het STORM festival Tilburg (Jasmina Ibrahimovic)
- Gesprek met leden van **Raad voor Cultuur** (Heleen Hameete, Stefan van Hees, Jasmina Ibrahimovic)
- Panellid conferentie de (On)vertelde stad, **Frascati Amsterdam** (Jasmina Ibrahimovic)
- Masterclass community arts **Haagse Hogeschool** (Jasmina Ibrahimovic)
- Chair, "Revolutions and Violence: Interventions in Public Space." Arts and Activism Conference: Resilience Techniques in Times of Crisis. 14 December 2017, Research Center for Material Culture of the Volkenkunde Museum, Leiden, The Netherlands. (Eugene van Erven)
- 'A City You Make Together: About the Power of Neo-Parades in Times of Terror', Conference Opening Keynote, EIRPAC, 19 September 2017. Teatro Carlos Alberto, Porto, Portugal. (Eugene van Erven)

2018

- Lunch met **Minister van Engelshoven** tijdens werkbezoek in Rotterdam
- Gastcollege **Universiteit Utrecht**, BA cursus Community Arts (Jasmina Ibrahimovic)
- Gastlessen **ArteZ Arnhem** aan 4^e jaars theaterstudenten (Jasmina Ibrahimovic)
- Ronde tafelgesprek nieuwe subsidieregelingen **Fonds Cultuurparticipatie** (Heleen Hameete en Jasmina Ibrahimovic)
- Masterclass **Codarts** Dansopleiding (Jasmina Ibrahimovic en Eugene van Erven)
- Speech tijdens Evenement Sociale Inclusie in NL onderwijs- en cultuurpraktijk, **EU ambassade Brussel** (Jasmina)
- Presentatie tijdens *With One Voice Festival* in **Manchester** (Jasmina Ibrahimovic)
- Keynote dialogue with François Matarasso 'Probando Nuestras Suposiciones: Los Retos en Europa Para las Artes Escenicas' 10th Jornadas Sobre La Inclusion Social en Las Artes Escenicas. 11 May 2018, Centro Dramatico Nacional, Teatro Valle-Inclan, Madrid, Spain. <https://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/dms/mecd/cultura-mecd/areas-cultura/artesescenicas/artes-escenicas-e-inclusion-social/jornadas-sobre-la-inclusion-social/x-jornadas-sobre-la-inclusion-social/programa-x-jornadas-2018.pdf> (Eugene van Erven)
- Lezing 'Neo-parades in times of terror'. Lecture for *Sharing Citizenship: Past and Present: international colloquium of European Saint Martin Cities*. Museum Catherijne Convent Utrecht, 21 September 2018. (Eugene van Erven)

2019

- Deelname aan Culture for Solidarity Fest in **Sevilla** van European Cultural Foundation (Jasmina)
- Presentatie ICAF programma aan Fontys Hogeschool voor de Kunsten in **Tilburg** (Jasmina en Anamaria Cruz)
- TedTalk 'Utrechts Requiem en Community Art', Tivoli Vredenburg, 17 februari 2019. (Eugene van Erven)
- 'International Perspectives on Community Performance', presentation at Acta and Exeter University seminar on community theatre and Participatory art in rural and urban settings, Bristol and Exeter, 12 - 13 June 2019. <https://www.acta-bristol.com/seminars/> (Eugene van Erven)

2020

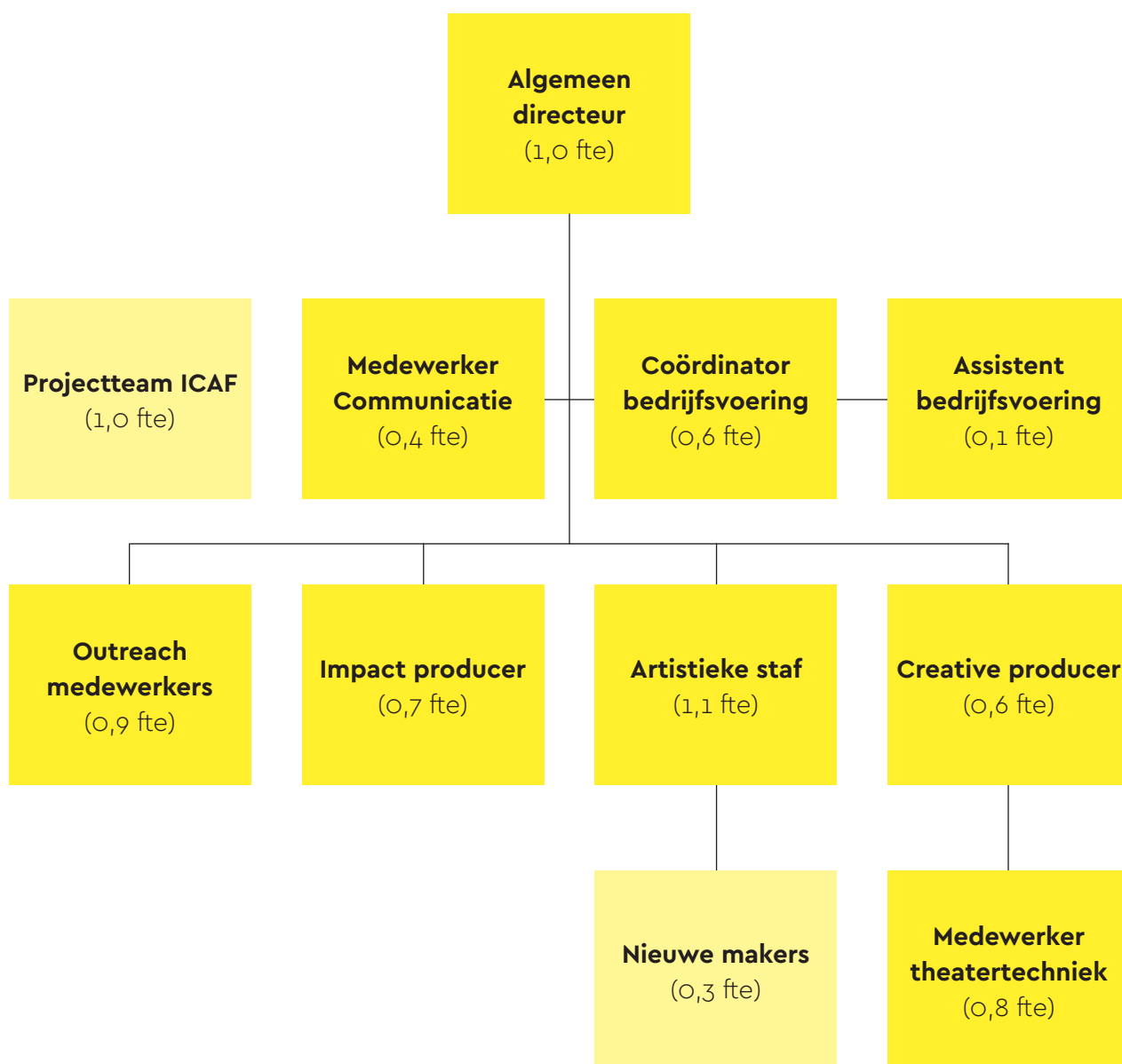
- Masterclass **Codarts** Dansopleiding (Jasmina Ibrahimovic)

Publicaties

- *International Community Arts Festival: The Way We Move*. Loughborough and Rotterdam: Charnwood Arts & RWT/ICAF, 2018.
- 'Locating Risk in the Right Place: A Conversation with James Thompson', in *International Community Arts Festival: The Way We Move*. Loughborough and Rotterdam: Charnwood Arts & ICAF, 2018.
- 'Reclaiming the Exhibition: The Case of Insightshare', blog entry 1 April 2019, Museum of Equality website: <https://moed.online/reclaiming-exhibition-insight-share/>
- 'Hoe Neoparades de straten heroveren', blog entry September 2018, Sharing Arts Society website www.sintmaartenparade.nl: <https://www.sintmaartenparade.nl/wp-content/uploads/2018/10/Blog-Eugene-neo-parades-Engels.pdf>
- 'Restless Research: Confessions of a Confused Community Arts Scholar', blog entry on François Matarasso's *A Restless Art* website (October 2018): <https://arestlessart.com/2018/09/16/restless-research-confessions-of-a-confused-community-art-scholar/>

Bijlage b

Organogram (Het ICAF is geïntegreerd in de activiteiten van RWT)





Herenwaard 17, 3078 AK Rotterdam
www.rotterdamswijktheater.nl
T: 010 - 423 01 92